

Környezetvédelem Természetvédelem

Tények az EU-ról Fialaloktól Fialaloknak

Szeged, 2011.

Környezetvédelmi politika az EU-ban

Az Európai Unió alapító tagjai az 1950-es években még nem érezték szükségesnek a közös környezetvédelmi politika kialakítását. Az intenzív gazdasági-ipari fejlődés, a növekvő energiafelhasználás az 1970-es évekre egyre nagyobb mértékű környezeti szennyezést eredményezett Európa egész területén. Ezt felismerve az 1972-es párizsi csúcson közösségi szintre emelték környezetvédelmi politikát.

Az EK-Szerződésben megfogalmazott környezetpolitikai célkitűzések

- a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása
- a természeti erőforrások ésszerű, körültekintő felhasználása
- az emberi egészség védelme
- a környezeti problémák elkerülése érdekében nemzetközi intézkedések ösztönzése

Az EK-Szerződésben megfogalmazott alapelvek

- Magas szintű környezetvédelem elve
 - Elővigyázatosság elve: a környezetkárosítás és a szennyező anyagok termelésének elkerülése.
 - Megelőzés elve: a lehetséges környezeti szennyező hatásokat a szennyezés forrásánál kell megszüntetni.
 - A „szennyező fizet” elv: a környezeti kár költségeiért a kár okozója felel. Ez az elv jelentheti a hatályos környezeti normák betartásának költségeit, illetve a szennyezés által okozott károk megtérítését.
- Integrálás alapelve: Az 1997-es Amszterdami szerződés kimondja, hogy a környezet megóvása minden közösségi ágazati politika szerves részét alkotja.

- Szubszidiaritás elve: az EU a környezetvédelmi stratégiákat és programokat dolgozza ki, a megvalósítást a tagállamokra bízta. A tagállamokban a megvalósításra a megfelelő szinten (pl.: régió) a társadalmi szereplők (közigazgatás, vállalkozások, lakosság) aktív észvételével kerül sor.
- Partnerség elve: párbeszédre és együttműködésre kell törekedni az önkéntes, az üzleti és az állami szektor között a környezetvédelmi problémák megoldása érdekében.

Környezetvédelmi cselekvési programok

A 2001-2010 közötti időszak környezetvédelmi politikáját és megvalósítandó céljait a hatodik cselekvési program határozza meg.

Kiemelt területei:

- éghajlatváltozás: az éghajlati változásokat kiváltó okok csökkentése (új energiaforrások arányának növelése)
- természeti és biológiai sokféleség megőrzése
- környezet-, és egészségvédelem: az egészséget fenyegető hatások elleni küzdelem, a veszélyekről való tájékoztatás (vegyszerek használata, élelmiszerbiztonság, járványok kitörése)
- fenntartható erőforrás-használat és hulladékgyűjtés: természeti erőforrások felelősségteljes kezelése

Fontos szabályozások

Jelenleg a teljes uniós környezeti joganyag mintegy 300 irányelvből, rendeletből, határozatból és ajánlásból áll. (A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos joganyagot itt találja.)

Környezeti hatásvizsgálat

A jelentős környezeti terheléssel járó létesítmények esetében a szabályozás a tervezés, üzemelés és a felszámolás fázisaira is előírja, hogy a tevékenység környezetre gyakorolt hatásait előzetesen meg kell becsülni. A tervezéskor biztosítani kell a környezeti hatások elfogadható szintre való csökkentését. Számos országban a hatásvizsgálat a környezetvédelmi engedélyezési eljárás egyik előfeltétele.

Környezeti információk

A tagállamokban hozzáférhetővé kell tenni a környezet állapotával kapcsolatos információkat a társadalom és a társadalmi szervezetek számára.

Pénzügyi háttér

Az EU jelentős összegeket különít el a környezetvédelmi célok megvalósítására. A regionális támogatásokhoz - melyek a környezet állapotának javítására irányuló projektek régióon belüli megvalósításához nyújtanak segítséget - a Strukturális Alapokon keresztül lehet hozzájutni, míg a Kohéziós Alap teljes költségvetésének felét alkotja a környezetvédelmi beruházásokra költendő összeg.

1992-ben jött létre a LIFE program, mely társfinanszírozás keretében támogatta a környezetvédelmi tevékenységeket az Európai Unióban, valamint a mediterrán balti országokban. 2004-2006 között a 10 új csatlakozó állam így összesen 3,8 milliárd euró környezetvédelmi támogatáshoz jutott.

A Bizottság javaslatára a 2007-2013 közötti költségvetési időszakban indult el a LIFE+ program, ami elődjéhez képest több mint kétszer annyi pénzből, összesen 2,14 milliárd euróból gazdálkodhat. Ezen felül

a jogosult 15 tagállam a Kohéziós Alapokból 26,5 milliárd euróval finanszírozhatja környezetvédelmi beruházásait. A LIFE+ program több korábbi környezetvédelmi programot von össze. A LIFE+ a korábbi LIFE-programot, a Forest Focus-t, a fenntartható városi fejlődést, illetve a környezetvédelemmel foglalkozó, nem kormányzati szervezeteket támogató programot egységesíti. Az EU környezetvédelmi politikájáról további információkat találhat a Bizottság honlapján.

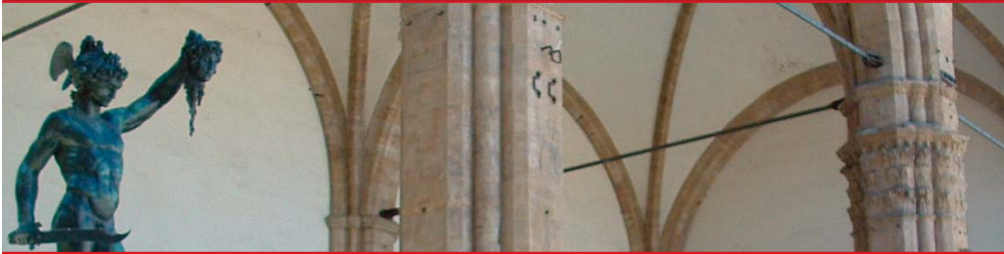

Természetvédelem

Magyarország és a természetvédelem

Hazánk élővilágának gazdagsága, a természetes élőhelyek és társulások magas száma példaértékű. Számos olyan állat- és növényfajjal gazdagítjuk az Európai Uniót, melyek kizárólag vagy nagyrészt itt honosak.

Az utóbbi évtizedek nemzetközi és hazai tapasztalatai azt mutatják, hogy az élővilág szintjén összegződő kedvezőtlen környezeti hatásokat az eddigi (főként egyes fajok, élőhelyek, területek védelmére korlátozódó) intézkedésekkel inkább csak lassítani, mint megállítani lehet. A természetvédelem hagyományos (rezervátum-jellegű) szemlélete mellett egyre inkább a természetvédelmi kezelés területileg változó módszereire és gyakorlatára kell helyezni a hangsúlyt.

Hazánkban 720 növényfaj védett, ebből 71 fokozottan védett. A védett gombafajok száma 35, a védett zuzmó fajok száma 8. A fauna 997 faja védett, ebből 137 fokozottan védett.

1997-ben az országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek száma 183, aránya az ország területének 8,5%-a volt. 2008-ra a számuk elérte a 211-et, az arányuk pedig a 10,3%-ot. Hazánkban jelenleg 10 nemzetipark-igazgatóság működik.

A Natura 2000 hálózat

Magyarország európai uniós csatlakozásához kapcsolódó kötelessége a Natura 2000 hálózat kialakítása és fenntartása. A Natura 2000 hálózat kialakításának jogi háttere:

- madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) - általános célja a tagállamok területén, természetes módon előforduló összes madárfaj védelme
élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) - célja az uniós terület jellegzetes flórájának, faunájának és élőhelyeinek megőrzése.

A Natura 2000 hálózat célja egy Európa természetvédelmi területeit magába foglaló hálózat létrehozása a fajok és élőhelyek védelme érdekében. A Natura 2000 területeket a tagállamoknak az európai uniós követelményeknek megfelelően kell kijelölniük.

Az Európai Unió madárvédelmi, valamint az élőhelyvédelmi irányelve alapján meghatározott 218 élőhelytípus közül 46, 195 madárfajból 91, 302 egyéb állatfajból 105, a 450 növényfajból 36 fordul elő Magyarországon számottevő állományban, melyek alapján Natura 2000 területeket kellett kijelölni.

A magyarországi Natura 2000 hálózat területeire vonatkozó szabályokat a 2004 októberében megjelent az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) kormányrendelet tartalmazza.

A LIFE program

Az élőhelyvédelmi irányelvvel együtt hozták létre a LIFE közösségi pénzügyi alapot, amely segíti az állami szervezeteket és más szereplőket (pl.: társadalmi szervezeteket) a természetvédelmi irányelvek végrehajtásában, a NATURA 2000 hálózat létrehozásában, illetve környezetvédelmi és természetvédelmi célok megvalósításában. A LIFE (L'Instrument Financier pour l'Environnement) az Európai Unió környezetvédelmi politikáját támogató pénzügyi eszköz, amelyet 1992-ben hoztak létre. A LIFE program szakaszokban valósult meg (I: 1992-1995, II: 1996-1999, III: 2000-2004, III+: 2005-2006). A 2000-2004 időtartam költségvetése 640 millió euró, ebből 300 millió euró jutott természetvédelmi célú projektekre (LIFE-Nature). A LIFE program költségvetése a 2005-2006 időszakra 317 millió euró, amelyből kb. 149 millió euró a LIFE-Nature program pénzügyi kerete.

Az EU és Magyarország közötti Társulási Tanács határozata, valamint a 2001.február 1-el életbe lépett 10/2001 (I.30.) kormányrendelet értelmében Magyarország is részt vett az EU LIFE III programjában

és jelentős támogatásokat kapott az európai természetvédelmi előírások és környezetvédelmi tevékenységek megvalósításához.

A 2001-2006-ig tartó időszakban 16 nyertes LIFE pályázat kb. 12,8 millió euró európai uniós pénzügyi támogatást eredményezett a magyarországi természetvédelem számára.

2007. június 9-én megjelent a LIFE + Rendelet, mellyel életbe lépett a környezetvédelem új pénzügyi eszköze, a LIFE + Program, amelynek költségvetése a 2007-2013-as időszakra 2,143 milliárd euró.

A LIFE+ általános célja, hogy hozzájáruljon a Közösség környezetpolitikájának és környezetvédelmi jogszabályainak végrehajtásához, korszerűsítéséhez és fejlesztéséhez – beleértve a környezetvédelemnek az egyéb politikákba való beillesztését –, és ezáltal a Közösségen belüli fenntartható fejlődéshez. A LIFE+ különösen a 6. környezetvédelmi cselekvési program — beleértve a tematikus stratégiákat — végrehajtását támogatja, valamint a tagállamok európai hozzáadott értékkel bíró intézkedéseit és projektjeit finanszírozza.

A LIFE+ program három részterülete:

- LIFE+ Természet és Biodiverzitás: a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelvek megvalósulását segítő projekteket, illetve biodiverzitás csökkentését célzó programokat támogatja.
- LIFE+ Környezetvédelmi Politika és Irányítás: a környezetvédelmi politikák és az erdők környezetvédelmi állapotának monitorozását segítő projekteket támogatja.
- LIFE+ Információ és Kommunikáció: a környezetvédelmi témákkal és az erdőtüzekkel kapcsolatban a társadalmi tudatosság növelését célzó projekteket támogatja.

2007-ben 4 LIFE+ pályázat nyert összesen kb. 3,8 millió eurós támogatást az Európai Bizottságtól. A nyertes projektek megvalósítása 2009. év elején kezdődik meg.

A megnyílt lehetőségek kihasználásának elősegítésével a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Igazgatóságán működő LIFE Iroda foglalkozik.

A LIFE, illetve a LIFE+ programhoz az alábbi fontosabb közösségi jogszabályok kapcsolódnak:

A Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. április 2.) a vadon élő madarak védelméről (madárvédelmi irányelv);

a Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (élőhelyvédelmi irányelv);

Az Európai Parlament és a Tanács 1655/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a környezetvédelmi célú pénzügyi eszközről (LIFE);

Az Európai Parlament és a Tanács 1682/2004 /EK rendelete (2004. szeptember 15.) a környezetvédelmi célú pénzügyi eszközről (LIFE) közzétett 1655/2000/EK számú rendeletének (2000. július 17.) módosításáról;

Együttes rendelkezések (Common provision);

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 614/2007/EK RENDELETE (2007. május 23.) a környezetvédelmi célú pénzügyi eszközről (LIFE+).

A madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelv alkalmazása mellett az Európai Unió tagállamai számára fontos természetvédelmi feladat az alábbi rendeletek betartása:

A Tanács 338/97/EK rendelete (1996. december 9.) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről

A Bizottság 1808/2001/EK rendelete (2001. augusztus 30.) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló 338/97/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

Vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmének szabályozása (Washingtoni Egyezmény - CITES)

Halászati jog

Sem átmeneti időre, vagy külön eljárásra, sem pedig honi jogszabály-módosításra nem volt szükség az EU halászati joganyag átvételéhez. Bizonyos elmaradásokat azonban (főként adminisztrációban, adatkezelésben, ellenőrzésben és általában az intézményi háttérben) pótolni kellett.

Pontytenyésztés

A mintegy 270 tételből álló halászati joganyag-fejezetből - közvetve és közvetlenül - közel húsz érinti valamilyen formában az édesvízi halászatot folytató országokat, így Magyarországot is. Ebben a vonatkozásban számunkra elsősorban fontos terület a pontytenyésztés.

Az EU követelményeknek megfelelően Magyarországon is főbb pontytenyésztő körzeteket jelöltek ki. Az ezen a területen alkalmazott termelői ár került abba a közösségi szinten átlagolandó ár-kosárba, amely alapján végül megállapították az EU referencia-árat.

Magyarországon három ilyen főbb körzetet alakítottak ki:

- a Hortobágy, a Dél-Alföld és a Dél-Dunántúl

A cél az, hogy a halkínálatot ne a már amúgy is erősen lehalászott tengeri halkészlet terhére bővítsék, hanem más forrásokból - belföldi haltenyésztések, tógazdaságok révén - biztosítsák. Mivel az EU-kínálat ma csupán 53 százalékban fedi le a közösségi halkeresletet, kínálatbővítésre is lenne igény.

DALHEUR KISOKOS

Tények az EU-ról Fiataloktól Fiataloknak 2011. II.

Kiadja: Dél-alföldi HEURégió Pont Egyesület

Cím: 6725 Szeged, Boldogasszony sgt. 6.

Felelős kiadó: Szabó Gábor, elnök

Szerkesztette: Nagy Zoltán Péter

Nyomta: Bába és Tsi Nyomdaipari Kft.

Cím: 6725 Szeged, Határőr u. 1.

Megjelent: 1000 példány

Fotók: Internet

Ingyenes információs füzet

A programot támogatta

